

018 AGENCIJA ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija ili AZTN) osnovana je Odlukom Hrvatskog sabora od 20. rujna 1995. temeljem tada važećeg Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja, a započela je s radom početkom 1997. godine. Agencija je samostalna i neovisna pravna osoba s javnim ovlastima koja obavlja poslove općeg, nacionalnog, regulatornog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja na svim tržištima u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 79/09., 80/13. i 41/21.; dalje u tekstu: Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja) te člancima 101. i/ili 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 115 od 9. 5. 2008.; dalje u tekstu: UFEU), Uredbom Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ-a (Tekst značajan za EGP) (SL L 1, 4. 1. 2003.; str. 1.– 25., dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003) i Uredbom Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (Uredba EZ o koncentracijama) (Tekst značajan za EGP) (SL L 24, 29. 1. 2004. str. 1.– 22.; dalje u tekstu: Uredba Vijeća (EZ) br. 139/2004). Agencija, sukladno s odredbama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, br. 117/17., 52/21.; dalje u tekstu: Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi) obavlja poslove u okviru djelokruga i nadležnosti određenih odredbama navedenoga Zakona. Agencija u provedbi poslova iz prethodnog odlomka svoje ovlasti izvršava neovisno i nepristrano te surađuje s Europskom komisijom i nadležnim tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije.

Radom AZTN-a upravlja Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Vijeće), koje se sastoji od pet članova: predsjednik Vijeća, zamjenik predsjednika Vijeća i tri člana Vijeća. Predsjednika i članove Vijeća na tu dužnost imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske na mandat od pet godina. Kriteriji za izbor predsjednika i članova Vijeća propisani su ZZTN-om. Zamjenika predsjednika Vijeća, na prijedlog predsjednika Vijeća, bira Vijeće između članova Vijeća. S obzirom na to da je za vrijeme trajanja svog trećeg mandata predsjednik Vijeća, g. Mladen Cerovac, mag.iur., u prvoj godini svoga trećeg mandata iznenada preminuo, ovlasti predsjednika Vijeća do izbora novoga predsjednika Vijeća obavljala je zamjenica predsjednika Vijeća, Vesna Patrlj, dipl.iur. Naime, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 41/21.) koji je stupio na snagu 24. travnja 2021. godine, uređeno je da u postupku predlaganja predsjednika Vijeća i članova Vijeća, Vlada Republike Hrvatske objavljuje javni poziv za predlaganje kandidata za predsjednika Vijeća i članove Vijeća kako bi njihov izbor bio transparentan. Odabranog kandidata s javnog poziva Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskom saboru radi imenovanja na tu dužnost. Hrvatski sabor je 1. listopada 2021. godine, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske i temeljem provedenog postupka po objavljenom javnom pozivu, donio odluku o imenovanju dr.sc. Mirte Kapural, dipl.iur., predsjednicom Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja. Prethodno je Hrvatski sabor donio odluku o razrješenju dr.sc. Mirte Kapural dužnosti članice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja. Slijedom obrazloženog, Vijeće AZTN-a čine: dr.sc. Mirta Kapural, dipl.iur., predsjednica Vijeća, Vesna Patrlj, dipl. iur. zamjenica predsjednice Vijeća (u trećem mandatu od ožujka 2019. do ožujka 2024.), mr.sc. Ljiljana Pavlic, dipl. oec. članica Vijeća (u drugom mandatu od siječnja 2019. do siječnja 2024.) i Denis Matić, dipl. iur., član Vijeća (u drugom mandatu od siječnja 2019. do siječnja 2024.). Trenutno vijeće čine četiri člana, s obzirom na to da je postupak izbora petog člana, kojeg provodi Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, još uvijek u tijeku. 1. rujna 2021. godine stupio je na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 52/21., dalje u tekstu: ZID ZNTP) Bitno je za naglasiti da ugovori između dobavljača i kupaca sklopljeni prije stupanja na snagu ZID ZNTP-a moraju biti usklađeni s njegovim odredbama najkasnije u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu, dakle do 1. ožujka 2022. godine, a isto tako kupci na koje se nije primjenjivao Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom („Narodne novine“, broj 117/17., dalje u tekstu: ZNTP) također moraju u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu, dakle do 1. ožujka 2022. godine, sklopiti ugovore sa svojim dobavljačima prehrambenih i/ili poljoprivrednih proizvoda, ako ispunjavaju prihodovne uvjete koji ih čine kupcima sa značajnom pregovaračkom snagom. Međutim, odredbe koje se odnose na dio poslovanja kupaca–trgovaca u maloprodaji prema krajnjim potrošačima, a riječ je definicijama pojmova „krajnja prodajna cijena“ i „proizvodno i tržišno osjetljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi“ te iz njih izvedene nepoštene trgovačke prakse: „prodaja poljoprivredno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ispod krajnje prodajne cijene“ te „prodaja proizvodno i tržišno osjetljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda na akciji po prodajnoj cijeni koja za krajnjeg potrošača ne može biti niža od 34 % od krajnje prodajne cijene, što primjerice uključuje i sniženje cijena zbog povećanja pakiranja, neto težine proizvoda, bez povećanja krajnje prodajne cijene“, u skladu s odredbama Pravilnika, primjenjivat će se od 1. prosinca 2021. godine.

	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023 /2022
01805 Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja	1.838.757	2.236.747	2.422.866	2.421.767	2.434.167	108,3
Ukupno 018	1.838.757	2.236.747	2.422.866	2.421.767	2.434.167	108,3

01805 Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023 /2022
01805	1.838.757	2.236.747	2.422.866	2.421.767	2.434.167	108,3

3212 ZAŠTITA TRŽIŠNOG NATJECANJA

	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023 /2022
3212	1.838.757	2.236.747	2.422.866	2.421.767	2.434.167	108,3

Program Zaštite tržišnog natjecanja ključni i svakako najvažniji cilj AZTN-a u sljedećem razdoblju, odnosi se na njegovu temeljnu aktivnost, a to je učinkovita provedba prava tržišnog natjecanja, s naglaskom na otklanjanje teških ograničenja tržišnog natjecanja, kao što su zabranjeni sporazumi između poduzetnika, prije svega zabranjenih horizontalnih sporazuma između izravnih konkurenata (kartela), koji nanose najveću štetu gospodarstvu i potrošačima. Također će se pažnja usmjeriti i na utvrđivanje zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika te kontrolu dopuštenosti koncentracija. U središtu aktivnosti ostaje i promicanje prava i politike tržišnog natjecanja kroz pripremu mišljenja o sukladnosti nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja, istraživanja tržišta i druge aktivnosti. U svom radu AZTN će intenzivno surađivati s EK i tijelima nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja država članica. Javna i politička svijest o koristima zaštite tržišnog natjecanja središnji je cilj koji će nas osnažiti u provođenju postupaka, što će pak stvarati kulturu tržišnog natjecanja i podizati svijest za postizanje naših strateških ciljeva. Poseban angažman AZTN-a u budućem razdoblju zahtijevat će i daljnja provedba drugog zakona za čiju je provedbu AZTN ovlašten - ZNTP-a te dodatne aktivnosti vezane uz suradnju s EK i drugim nacionalnim tijelima u provedbi propisa o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi. Međutim, kako bi se aktivnosti na području zaštite tržišnog natjecanja i zabrane nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i dalje uspješno ostvarivale, neophodno je da AZTN zadrži, odnosno ojača svoju neovisnost i funkcionalnu samostalnost te da za tu svrhu na raspolaganju ima dovoljne financijske i ljudske resurse u predstojećem razdoblju.

Osnovni ciljevi AZTN-a u 2023. su otklanjanje ograničenja koja sputavaju djelovanje učinkovitog tržišnog natjecanja i jačanje kulture tržišnog natjecanja te otkrivanje i otklanjanje postupanja koja predstavljaju nepoštene trgovačke prakse i uspostava poštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom.

Navedeni opći cilj usmjeren je na zaštitu tržišnog natjecanja kojim se nastoji uspostaviti i očuvati djelotvorno tržišno natjecanje koje će poticati dugoročni rast i osigurati maksimalne koristi i dobrobit potrošačima te poticati poduzetnike na unapređenje efikasnosti i inovacija. U tom smislu AZTN svojim djelovanjem otklanja ograničenja tržišnog natjecanja i jača kulturu tržišnog natjecanja u društvu. Ovaj pristup je usmjeren na preventivna djelovanja, otklanjanje i sankcioniranje svih oblika postupanja poduzetnika i države koji narušavaju tržišno natjecanje i protivna su interesima potrošača i poreznih obveznika.

Naime, politika tržišnog natjecanja najvažniji je instrument intervencije u privatnopravne odnose kojim se otklanjaju poremećaji tržišta koje su posljedica zabranjenih sporazuma poduzetnika, zlouporabnih postupaka koje samostalno poduzimaju poduzetnici u vladajućem položaju na tržištu ili nedopuštenih koncentracije poduzetnika.

Navedeno valja uzeti u obzir osobito iz razloga što se propisi tržišnog natjecanja, s jedne strane, primjenjuju na svaku djelatnost gospodarske prirode, i, s druge strane, što od primjene tih propisa nisu izuzeti ni poduzetnici kojima je na temelju posebnih propisa povjereno obavljanje usluga od općeg gospodarskog interesa, poduzetnici koji su po svojoj prirodi monopoli koji ostvaruju prihod ili kojima je, na temelju dodijeljenih posebnih ili isključivih prava, povjereno obavljanje određenih djelatnosti.

U ostvarivanju općeg cilja AZTN provodi nacionalne propise i pravnu stečevinu Europske unije o zaštiti tržišnog natjecanja, za čiju je provedbu nadležan u Republici Hrvatskoj. Time, u okviru šire europske dimenzije onemogućuje protupravna djelovanja poduzetnika i to osobito ona koja imaju najznačajnije negativne učinke na tržišno natjecanje, odnosno otklanja prepreke slobodi trgovine i pristupa poduzetnika tržištima drugih država članica. Ujedno, svojim djelovanjem AZTN utječe na promjenu ponašanja poduzetnika i njihovu svijest o potrebi usklađivanja njihovog ponašanja s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja.

Osim ažurnog rješavanja predmeta, AZTN će, podižući razinu svijesti o koristima tržišnog natjecanja i promičući kulturu tržišnog natjecanja, pridonositi razumijevanju problema tržišnog natjecanja u svim strukturama izvršne, zakonodavne i sudske vlasti, te sudjelovati u izmjenama propisa i informirati državnu upravu, ali i širu javnost, o pojavnostima koje se odnose na zaštitu tržišnog natjecanja.

Pored iznesenog, navedeni opći cilj usmjeren je i na otkrivanje i otklanjanje trgovačkih postupanja koja predstavljaju nepoštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom, kao i jačanju gospodarske kulture uspostavljanjem uvjeta jednakopravnosti i ravnoteže u poslovnim odnosima između sudionika u lancu opskrbe hranom.

Pored postupovnih ovlasti koje će AZTN koristiti u svrhu otkrivanja i otklanjanja postupanja koja predstavljaju nepoštene trgovačke prakse, AZTN će nastojati uspostaviti poštene trgovačke prakse u lancu opskrbe hranom kroz podizanje svijesti o tome što predstavlja nepoštenu trgovačku praksu te kroz svoja postupanja preventivno i represivno djelovati na postupanja sudionika u lancu opskrbe hranom. Osim iznesenog, u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede, po potrebi će biti organizirane interaktivne radionice s adresatima ZNTP-a te strukovnim i komorskim organizacijama, a vezano uz najavljene izmjene koje bi trebale biti kroz ZID ZNTP interpolirane u domaće zakonodavstvo.

4.1. Provedba sustava mjera zaštite tržišnog natjecanja na hrvatskom tržištu i integriranje u sustav zaštite tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu Europske unije i promicanje svijesti o koristi koju građanima donosi tržišno natjecanje i jačanje kulture tržišnog natjecanja

Propisi o zaštiti tržišnog natjecanja prije svega su usmjereni na ostvarenje cilja gospodarskog prosperiteta, u ostvarenju općeg cilja AZTN-a, je osigurati primjenu prava tržišnog natjecanja kao pretpostavke stvaranja uvjeta za učinkovito tržišno natjecanje među poduzetnicima. Time se stvara klima koja poduzetnike potiče na veću efikasnost u obavljanju njihovih djelatnosti te gospodarstva u cjelini, što doprinosi unaprjeđenju ravnomyernog, uravnoteženog i stalnog razvoja gospodarskih djelatnosti, što AZTN sustavno radi od svoga osnivanja.

Svojim intervencijama AZTN će nastojati uspostaviti stvarno i djelotvorno tržišno natjecanje među poduzetnicima, odnosno očuvati onu strukturu tržišta koja omogućava dostatnu razinu natjecanja među poduzetnicima, koje ih potiče da svoje poslovanje unaprjeđuju u odnosu na svoje konkurente i da poboljšaju kreativnu inicijativu uvođenjem novih proizvoda na tržište i razvojem novih proizvodnih tehnika. Na opisani način, poduzetnici su pripremljeniji ne samo za funkcioniranje na nacionalnom, već i na unutarnjem tržištu Europske unije, gdje propisi o zaštiti tržišnog natjecanja predstavljaju jedan od temeljnih stupova ekonomske i političke stabilnosti.

Tri su ključna materijalno-pravna instituta tržišnog natjecanja u fokusu rada AZTN-a: zabrana sporazuma između poduzetnika kojima se ograničava tržišno natjecanje, zabrana zlouporabe vladajućeg položaja i kontrola dopuštenosti koncentracija, i to kako na unutarnjem hrvatskom tržištu, tako i na unutarnjem tržištu Europske unije. U tom smislu AZTN je nositelj provedbe ZZTN-a i podzakonskih akata, te je ovlaštena izravno primjenjivati pravnu stečevinu Europske unije i to: članak 101. UFEU koji uređuje zabranjene sporazume između poduzetnika sa značajnim učinkom na trgovinu između država članica Europske unije, odnosno članak 102. UFEU-a koji uređuje zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika sa značajnim učinkom na unutarnjem tržištu Europske unije.

AZTN će i dalje nastaviti s provedbom sektorskih istraživanja tržišta. AZTN na taj način stječe uvid u funkcioniranje pojedinih tržišta i konkurentske odnose na istima. Riječ je o dubinskim analizama temeljenim na izravnom obraćanju poduzetnicima i podacima koje oni dostavljaju na zahtjev AZTN-a. Predmetna istraživanja AZTN pokreće po službenoj dužnosti, pri čemu na osobito dinamičnim ili osjetljivim tržištima takva istraživanja provodi redovito jednom godišnje. Ona se provode u cilju boljeg razumijevanja odnosa na pojedinim mjerodavnim tržištima, osobito onima koja ukazuju na slabosti u funkcioniranju, a takve dubinske analize tržišta ili pojedine prakse na tržištu često otkriju nepravilnosti koje su suprotne propisima o zaštiti tržišnog natjecanja te AZTN-u postaju temelj za pokretanje postupaka protiv poduzetnika.

S ciljem da se na području cijele Europske unije primjenjuju jednaki standardi zaštite tržišnog natjecanja, AZTN kontinuirano, surađuje s tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja država članica EU-a i Europskom komisijom.

Taj sustav zaštite tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu Europske unije, kojeg je AZTN postao dio 1. srpnja 2013., podrazumijeva paralelnu nadležnost između Europske komisije, tijela za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije, nadležnih europskih sudova (Opći sud i Sud Europske unije) i nacionalnih sudova u državama članicama Europske unije u primjeni pravne stečevine iz područja prava zaštite tržišnog natjecanja, sukladno Uredbi Vijeća (EZ) br. 1/2003. Sukladno toj Uredbi, kako bi se osigurala učinkovita i dosljedna primjena spomenutih pravila o zaštiti tržišnog natjecanja, Europska komisija i nacionalna tijela uspostavila su Europsku mrežu tijela za zaštitu tržišnog natjecanja unutar koje države članice surađuju u primjeni i provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja vrijede u Europskoj uniji, te predstavlja temelj za stvaranje opće, zajedničke kulture tržišnog natjecanja.

Zadaća ECN mreže je jačanje konzistentnosti i konvergencije između jurisdikcija država članica Europske unije u području zaštite tržišnog natjecanja. Suradnja unutar ECN mreže ostvaruje se kroz zajednički rad u različitim radnim skupinama i sektorskim podskupinama, te savjetodavnim odborima. Također, suradnja obuhvaća razmjenu informacija o postupcima koji se vode protiv poduzetnika za koje se sumnja da sklapaju zabranjene sporazume

(članak 101. UFEU) ili zlouporabe vladajući položaj (članak 102. UFEU) te suradnju u provedbi zajedničkih nenajavljenih pretraga ili pružanje pomoći u provođenju pretraga, kao i provedbu pretraga u ime i za račun Europske komisije ili tijela za zaštitu tržišnog natjecanja države članice Europske unije. Na taj je način AZTN aktivno uključen u proces odlučivanja na razini Europske unije.

Europska komisija temeljem Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija dostavlja AZTN-u prijave koncentracija poduzetnika (notifikacije) koje je zaprimila Europska komisija, a AZTN je dužan provjeriti imaju li te koncentracije koje su prijavljene Europskoj komisiji značajan učinak na hrvatskom tržištu. Također, u tom se postupku u okviru ECN mreže određuje koje je tijelo najprikladnije za vođenje postupka ocjene dopuštenosti koncentracije. Drugim riječima, radi se o obvezi Europske komisije da tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja svih država članica Europske unije dostavlja prijave namjere provedbe koncentracija poduzetnika koje se moraju prijaviti Europskoj komisiji budući da imaju EU dimenziju. U pravilu je riječ o koncentracijama koje imaju učinke u najmanje tri države članice.

Upravo to je razlog zbog kojega AZTN mora vrlo pomno analizirati svaku takvu koncentraciju notificiranu u Europskoj komisiji, a budući da je riječ o koncentracijama s cijelog teritorija Europske unije, broj takvih notifikacija je na godišnjoj razini vrlo visok.

Aktivna uključenost AZTN-a u proces odlučivanja na razini Europske unije vidljiva je i u kontekstu usuglašavanja novih provedbenih propisa na europskoj razini. Primjerice, Direktiva ECN+ koja je stupila na snagu 4. veljače 2019. godine. Direktivom se nastoji, uvođenjem novih pravila, omogućiti efikasnija provedba pravila o zaštiti tržišnog natjecanja Europske unije kojima bi se omogućilo poštivanje nacionalnih posebnosti, ali i dodatno osnažilo tijela za tržišno natjecanje država članica. Svrha koju Direktiva ECN+ treba ostvariti je osigurati neovisnost tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja država članica EU, dostatne resurse za provedbu njihovih ovlasti, minimalne ovlasti koje sva navedena tijela moraju imati te mogućnost izricanja novčanih kazni i dnevnih novčanih kazni za utvrđene povrede, a sve u cilju ujednačene i učinkovite primjene članaka 101. ili 102. UFEU.

AZTN je u prethodnom razdoblju bila posebno posvećena radu na potrebnim izmjenama i dopunama ZZTN-a, a kako bi se Direktiva ECN+ pravovremeno i ispravno preuzela u nacionalno zakonodavstvo. U predstojećem razdoblju, AZTN će kao ovlašteni voditelj radne skupine u suradnji sa resornim ministarstvima i uz konzultacije s Europskom komisijom dovršiti preuzimanje odredbi Direktive ECN+, odnosno sudjelovati u izradi Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama ZZTN-a.

Osim navedene Direktive ECN+, AZTN je i u svojoj novoj nadležnosti – otkrivanju i suzbijanju nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom – bila aktivna u procesu pregovaranja novog europskog propisa, zajedno s predstavnicima Ministarstva poljoprivrede. Taj postupak dovršen je donošenjem Direktive (EU) 2019/633, nakon čega su predstavnici AZTN-a proaktivno bili uključeni u pripreme za izradu propisa na temelju kojeg će odredbe te direktive biti interpolirane u domaće zakonodavstvo, a u suradnji s predstavnicima Ministarstva poljoprivrede, kao stručnog nositelja izrade toga propisa. Rad na Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama ZNTP- a okončan je sredinom prosinca 2020., te je nacrt toga dokumenta upućen u daljnju Vladinu proceduru.

Pored navedenoga, stručnjaci AZTN-a, u smislu statusa AZTN-a kao sudionika u radu OECD-ovog Odbora za tržišno natjecanje, obvezni su sudjelovati na sastancima tog odbora najmanje dva puta godišnje. Inače, u okviru OECD-a AZTN ostvaruje najintenzivniju suradnju kroz Regionalni centar za tržišno natjecanje u Budimpešti (RCC), u čijem obrazovnom programu sudjeluje od osnutka centra 2005. godine.

Zadaci AZTN-a kojoj je povjerena zaštita tržišnog natjecanja pored obveze rješavanja predmeta, obuhvaćaju i različite oblike djelovanja usmjerenih na zagovaranje tržišnog natjecanja s ciljem da, kako u suradnji sa drugim državnim tijelima, tako i otvorenosću prema poduzetnicima i široj javnosti, jačaju razinu svijesti o važnosti poštivanja pravila tržišnog natjecanja u stvaranju konkurentnog tržišta i tržišnog gospodarstva. Jačanje kulture tržišnog natjecanja treba smatrati aspektom politike tržišnog natjecanja koji je barem jednako važan kao i sankcioniranje zabranjenih sporazuma, zlouporaba vladajućeg položaja i kontrola dopuštenosti koncentracija. Praksa pokazuje da poznavanje načela i pravila tržišnog natjecanja ima znatan utjecaj na učinkovitost politike tržišnog natjecanja.

Slijedom navedenoga, valja naglasiti kako su propisi o zaštiti tržišnog natjecanja prisilne naravi te stoga svi relevantni hrvatski propisi koji imaju ili bi mogli imati učinak na tržišno natjecanje ne smiju biti u suprotnosti s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Vezano na navedeno, zakonska se obveza AZTN-a odnosi na davanje stručnih mišljenja o sukladnosti nacrtu prijedloga zakona i nacrtu drugih propisa, kao i važećih zakona i drugih propisa s propisima o zaštiti tržišnog natjecanja. Ta je uloga AZTN-a dodatno osnažena stupanjem na snagu Zakona o procjeni učinaka propisa („Narodne novine“, broj 44/17.) i Uredbe o provedbi postupka procjene učinaka propisa („Narodne novine“, broj 52/17.), na temelju kojih je AZTN nadležan za davanje mišljenja o učinku propisa na tržišno natjecanje.

Uz to AZTN od tijela državne uprave ili drugih državnih tijela može i sam zatražiti dostavljanje na uvid nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa radi davanja stručnih mišljenja o njihovoj sukladnosti sa ZZTN-om, ako smatra da ti propisi mogu značajno utjecati na tržišno natjecanje. Takvim analizama propisa, kako nacrtu, tako i važećih propisa, AZTN djeluje preventivno odnosno smanjuje mogućnost donošenja propisa koji sadrže ograničavajuće odredbe s aspekta politike tržišnog natjecanja, a koje štete i potrošačima i ukupnoj konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

AZTN, također, na zahtjev Hrvatskog sabora, Vlade Republike Hrvatske, tijela državne uprave, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnih osoba s javnim ovlastima daje stručna mišljenja. Uz to, AZTN daje i očitovanja povodom upita državnih institucija, jedinica lokalne samouprave te poduzetnika.

Osim što mišljenjima podiže razinu svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja te širi znanja o rješenjima i razvoju komparativne prakse iz područja prava i politike tržišnog natjecanja, AZTN, dodatno, inicijativama i očitovanjima koje upućuje Vladi Republike Hrvatske, ministarstvima ili drugim regulatorima i institucijama, čak i udruženjima poduzetnika, ukazuje na mogućnosti negativnih učinaka propisa i regulatornog okruženja na tržišno natjecanje, kao i pojedinih postupaka i ponašanja poduzetnika.

Osim izvršavanja zakonske obveze na podnošenje izvješća o radu Hrvatskom saboru koje ujedno objavljuje na svojim službenim mrežnim stranicama (www.aztn.hr), AZTN će i u 2023. godini kao i do sada na mrežnim stranicama redovito objavljivati sve svoje odluke (rješenja, mišljenja, priopćenja, rezultate istraživanja tržišta), kao i najvažnije interne dokumente AZTN-a (Plan/Program rada, Statut, Interne akte itd.). Na stranici će se redovito objavljivati kao i do sad i presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske po tužbama na rješenja AZTN-a kao i relevantne odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske. Osim toga, AZTN temeljem izričite odredbe ZZTN-a ima obvezu sva svoja rješenja objavljivati u Narodnim novinama.

Promicanje svijesti o koristi koju građanima donosi tržišno natjecanje ostvarivat će se i nadalje kroz komunikacijske aktivnosti vezane uz predstavljanje odluka AZTN-a u javnosti te općenito prezentacije njezina rada putem svih raspoloživih komunikacijskih kanala - mrežne stranice i mjesečnog elektronskog biltena AZTN info. Naime, u cilju dodatnog jačanja kulture tržišnog natjecanja AZTN će nastaviti i u 2023. s izradivanjem mjesečne elektronske publikacije koja općoj i stručnoj javnosti na jednostavan i razumljiv način predstavlja odluke i

aktivnosti AZTN-a, ali i prenosi zanimljive informacije i teme iz područja tržišnog natjecanja iz Europske unije i svijeta. Bilten se zainteresiranim primateljima šalje elektronskim putem te se objavljuje i na službenim mrežnim stranicama AZTN-a (www.aztn.hr) gdje su arhivirani i dostupni svi objavljeni brojevi.

Ovisno o epidemiološkoj situaciji, promicanje prava i politike tržišnog natjecanja, također se planira ostvariti organizacijom konferencije iz područja tržišnog natjecanja. Razmotrit će se i organiziranje navedene konferencije kao i seminara na aktualne teme iz područja prava tržišnog natjecanja u on line formatu putem prigodnih platformi.

Uz jednu konferenciju godišnje koju iz područja zaštite tržišnog natjecanja organizira AZTN, njegovi stručnjaci tijekom cijele godine održavaju predavanja na drugim skupovima, okruglim stolovima, visokoškolskim ustanovama, kao i na seminarima koje organiziraju strukovna udruženja poduzetnika (Hrvatska udruga poslodavaca i Hrvatska gospodarska komora). Edukacija u pravilu, uz praktične primjere, obuhvaća temeljne pojmove tržišnog natjecanja, rad AZTN-a i suradnju sa Europskom komisijom, zabranjene sporazume poduzetnika, zlouporabu vladajućeg položaja poduzetnika, koncentracije poduzetnika te promicanje prava i politike tržišnog natjecanja. Na taj način se komunikacija AZTN-a s opće, produbljuje na stručnu i kvalificiranu javnost, prije svega poduzetnike, sudstvo i odvjetništvo i akademsku javnost. Stručnjaci iz AZTN-a su do sada bili vrlo aktivni i kao kratkoročni i srednjoročni stručnjaci na pojedinim EU projektima i te će se aktivnosti nastaviti ovisno o raspoloživosti ljudskih resursa.

Shodno svemu navedenom, AZTN kao načine ostvarenja navedenih ciljeva planira sljedeće:

Načini ostvarivanja cilja 4.1.

- Ažurno rješavanje predmeta iz nadležnosti i djelokruga rada AZTN-a u odnosu na zaštitu tržišnog natjecanja
- Sektorska istraživanja i analize tržišta
- Suradnja s drugim tijelima vezano uz zaštitu tržišnog natjecanja
- Sudjelovanje na sastancima radnih skupina i podskupina ECN-a i sastancima savjetodavnih odbora i sastancima OECD-a
- Objava odluka, priopćenja, godišnjih izvješća i ostalih on-line informacija AZTN-a i izrada mjesečnog biltena
- Davanje stručnih mišljenja, mišljenja o učinku propisa na tržišno natjecanje i ostalih mišljenja A507008
- Suradnja s drugim tijelima radi promicanja kulture tržišnog natjecanja

- Organizacija konferencije iz područja tržišnog natjecanja

4.2. Provedba sustava mjera propisanih za uspostavu poštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom i promicanje svijesti o koristi koju sudionicima u lancu opskrbe hranom donosi propis o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi te uspostava poštenih trgovačkih praksi

AZTN će nastaviti s promatranjem stanja na tržištu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, čiji je cilj i dalje utvrđivanje razine usklađenosti akata sudionika u lancu opskrbe hranom s odredbama ZNTP-a, te, ovisno o utvrđenom, nastaviti s vođenjem upravnih (ispitnih) postupaka po službenoj dužnosti radi zaštite javnog interesa.

Utvrđivanje razine usklađenosti akata i poslovnih praksi sudionika u lancu opskrbe hranom AZTN namjerava ostvariti koristeći ovlaštenje koje proizlazi iz odredbi ZNTP-a, kojim je AZTN ovlašten, između ostalog, prikupljati od stranaka u postupku i drugih osoba koje nemaju položaj stranke u postupku, zadruga, strukovnih ili gospodarskih interesnih udruga ili udruženja i komora sve potrebne obavijesti u obliku pisanih očitovanja te dostavu na uvid ugovora i drugih potrebnih podataka i dokumentacije.

AZTN će i dalje primjenjujući „metodu uzorka“ prikupljati podatke na temelju kojih će izrađivati analize o postupanju poduzetnika: trgovaca, otkupljivača i/ili prerađivača, koji imaju značajnu pregovaračku snagu u smislu provjere usklađenosti njihovih ugovora koje sklapaju s dobavljačima, u skladu s odredbama članka 17. ZNTP-a.

Slijedom pribavljenih podataka AZTN, na temelju utvrđenog činjeničnog stanja te ovisno o utvrđenom, koristi instrumente predviđene odredbama ZNTP-a u smislu pokretanja i vođenja upravnih postupaka protiv sudionika koji su postupali suprotno odredbama ZNTP-a.

Kroz provedbu sektorskog istraživanja tržišta, a koristeći sve zakonom predviđene instrumente, AZTN stječe uvid u funkcioniranje tržišta koje je obuhvaćeno primjenom ZNTP-a radi utvrđivanja postojanja neravnoteže i nepravilnosti prouzročenih postupanjem sudionika na tom tržištu. U slučaju da se utvrdi postojanje postupanja koja ukazuju na to da su u suprotnosti s odredbama ZNTP-a, takva postupanja predstavljaju temelj za pokretanje postupka u kojem se utvrđuju sve činjenice i okolnosti potrebne za donošenje odluke o tome je li u konkretnom slučaju došlo do povrede odredbi ZNTP-a te posljedično, a ovisno o utvrđenim činjenicama, AZTN izriče upravno-kaznene mjere počiniteljima povreda odredaba ZNTP-a.

U cilju zaštite javnog interesa, AZTN uzima u obzir i anonimne predstavke i to na način da u pravilu ispituje navode iz anonimnih predstavki i prijava u okviru neupravnih postupaka na način da se izravno od navodnih prekršitelja ZNTP-a traže podaci, dokumentacija i pisana pojašnjenja u skladu s odredbom članka 17. stavka 1. ZNTP-a, te na temelju pribavljenih i analiziranih materijala utvrđuje postojanje uvjeta za pokretanje upravnog postupka po službenoj dužnosti.

AZTN radi na senzibilizaciji svih sudionika u lancu opskrbe hranom u pogledu uspostave, osiguranja i zaštite poštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom pa u tom smislu i putem različitih medija upućuje pozive svim dobavljačima koji smatraju da im se nameću nepoštene trgovačke prakse da se jave, makar i anonimno, jer će u tom slučaju ako postoje indicije za pokretanje postupka AZTN pokrenuti upravni postupak po službenoj dužnosti.

Potrebno je istaknuti i da je u skladu s odredbama Direktive (EU) 2019/633, koja je stvorila pravni okvir s minimumom standarda vezanih uz zabranu nepoštenih trgovačkih praksi, koji moraju biti uneseni u pravne sustave svih država članica EU, Ministarstvo poljoprivrede, kao stručni nositelj izrade propisa, u suradnji s predstavnicima AZTN-a izradilo Prijedlog ZID ZNTP-a, čiji je nacrt radi njegova usvajanja, upućen u Vladu RH.

Već na temelju samog nacrta toga dokumenta, u kojem se između ostaloga, prenose odredbe Direktive (EU) 2019/633, izvjesno se može očekivati:

- širenje kruga poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda kojima će biti obuhvaćena primjena ZNTP-a
- širenje kruga adresata na koje se ZNTP primjenjuje
- proširenje broja Direktivom predviđenih nepoštenih trgovačkih praksi
- proširivanje ovlasti AZTN-a.

Načini ostvarivanja cilja 4.2.

- Ažurno rješavanje predmeta iz nadležnosti i djelokruga rada AZTN-a u odnosu na zabranu nepoštenih trgovačkih praksi
- Snimanje, ispitivanje i analiziranje tržišta u odnosu na zabranu nepoštenih trgovačkih praksi
- Suradnja s drugim tijelima vezano uz zabranu nepoštenih trgovačkih praksi
- Sudjelovanje na sastancima radnih skupina, konferencijama i radionicama u odnosu na zabranu nepoštenih trgovačkih praksi.
- Objava odluka, priopćenja, godišnjih izvještaja i ostalih on-line informacija AZTN-a i izrada biltena AZTN-a
- Davanje mišljenja vezano uz primjenu i provedbu propisa kojim je uređena zabrana nepoštenih trgovačkih praksi

A507008 ADMINISTRACIJA I UPRAVLJANJE

Zakonske i druge pravne osnove

Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", br. 79/09., 80/13., 41/21.), Zakon o zabrani nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom ("Narodne novine", br. 117/17. i 52/21.), Zakon o plaćama u javnim službama ("Narodne novine", br. 27/01., 39/09.), Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama ("Narodne novine" br. 56/22., 127/22.), Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama ("Narodne novine" br. 25/13., 72/13., 151/13., 9/14., 40/14., 51/14., 77/14., 83/14., 87/14., 120/14., 147/14., 151/14., 11/15., 32/15., 38/15., 60/15., 83/15., 112/15., 122/15., 10/17., 39/17., 40/17., 74/17., 122/17., 9/18., 57/18., 59/19., 79/19., 119/19., 50/20., 128/20., 141/20., 17/21., 26/21., 78/21., 138/21., 9/22., 31/22., 72/22., 82/22., 99/22.) i Odluke o vrijednosti koeficijenata i osnovice za obračun plaća zaradna mjesta u Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja, KLASA: 023-01/18-02/016, URBROJ: 580-06/88-2018-002 od 7. rujna 2018., Pravilnik o obrazovanju i stručnom usavršavanju radnika KLASA: 025-01/22-02/006, URBROJ: 580-06/125-2022-002, od 19. srpnja 2022., Pravilnik o plaćama i materijalnim pravima radnika KLASA: 025-01/22-02/005, URBROJ: 580-06/125-2022-002 od 19. srpnja 2022. godine.

Naziv aktivnosti	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023./2022.
A507008	1.724.648	2.065.833	2.290.408	2.287.982	2.299.055	110,9

Planirana su sredstva na ovoj aktivnosti za 2023. godinu u iznosu od 2.290.408 eura, a u odnosu na 2022. godinu uvećana su za 221.825 eura odnosno za 10,7 posto.

Rashodi za zaposlene (skupina 31)

Rashodi na ovoj skupini za 2023. godinu planirani su u iznosu od 1.843.663 eura i uvećani su za 13,3 posto.

Projekcija troškova izrađena je na bazi 59 zaposlenih (54 zaposlenika i 5 članova Vijeća). Na današnji dan broj zaposlenika broji 56 (52 zaposlenika i 4 člana Vijeća).

Rashodi za zaposlene planirani su temeljem Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama („Narodne novine“, br. 25/13., 72/13., 151/13., 09/14., 40/14., 51/14., 77/14., 83/14. - Ispravak, 87/14., 120/14., 147/14., 151/14., 11/15., 32/15., 38/15., 60/15., 83/15., 112/15., 122/15., 10/17., 39/17., 40/17. – Ispravak, 74/17., 122/17., 9/18., 57/18., 59/19., 79/19., 119/19., 50/20., 128/20., 141/20., 17/21. i 26/21.) za radnike Agencije. Nadalje, za predsjednika, zamjenika i tri člana Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja sredstva za plaće planirana su po projekciji očekivane Odluke Vlade RH o utvrđivanju plaće predsjednika, zamjenika i članova Vijeća kako je navedeno u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, br. 41/21.; dalje u tekstu: ZID ZZTN). Dakle, u prijelaznim i završnim odredbama ZID ZZTN-a, člankom 47. stavkom 1. u svezi s člankom 13. ZID ZZTN-a dopunjen je članak 27. ZZTN-a te je utvrđena obveza Vlade RH za donošenje Odluke o plaćama predsjednika, zamjenika i članova Vijeća.

Radi odlaska dvoje zaposlenika AZTN-a početkom 2021. godine, koji su bili zaposleni na neodređeno vrijeme, planira se zapošljavanje na upražnjenim radnim mjestima zaposlenika, koja bi se provodila putem javnog natječaja i temeljem već dobivene suglasnosti. Kroz godinu su planirana i moguća napredovanja postojećih zaposlenika u

skladu s odredbama važećeg Pravilnika o unutarnjem redu i Sistematizaciji radnih mjesta i uvjeta za obavljanje poslova u AZTN-u. Povećanje za 2023. godinu u odnosu na 2022. godinu iznosi 13,3 posto i odnosi se već spomenuto zapošljavanje dvoje zaposlenika i imenovanje člana Vijeća te isplatu većeg broja jubilarnih nagrada(22), planirane otpremnine te povećanja minulog rada zaposlenika.

Povećanje za 2024. godinu u odnosu na 2023. godinu iznosi 0,1 posto što je proizašlo radi smanjenja planiranih broja nagrada zaposlenika i povećanje minulog rada zaposlenika.

Povećanje za 2025. godinu u odnosu na 2024. godinu iznosi 0,5 posto i odnosi se na povećanje minulog rada zaposlenika.

Materijalni rashodi (skupina 32)

Rashodi na ovoj skupini za 2023. godinu povećavaju se u odnosu na 2022. godinu za 2 posto radi povećanja cijena uredskog i drugog materijala, električne energije i goriva, energetske troškova po Odluci Poslovnog tornja Zagrepčanka, usluge promidžbe i informiranja radi ugovaranja inozemne pretplate koje se iz godine u godinu cjenovno povećavaju, povećanja troškova zakupa kopirnih strojeva radi povećanja obujma posla, članarine OECD koja je za 2022. godinu uvećana za 1.100 Eura, povećanja cijene obaveznih sistematski pregleda sukladno novom TKU (NN 56/2022) koji su uvećani za 92,91 Eura po zaposleniku. Planirani rashodi za 2024. i 2025. godinu ostaju na razini planiranih rashoda za 2023. godinu.

Financijski izdaci (skupina 34)

Izdaci na ovoj skupini odnose se na izdatke za bankarske usluge zbog nabave deviznih sredstava za službena putovanja i planirane zatezne kamate kao moguće potencijalne obveze. Navedeni izdaci za 2023. u odnosu na 2022. godinu umanjuju se za 88,0 posto a za 2024. i 2025. godinu ostaju na istoj razini 2023. godine. Navedeno umanjenje nastaje radi uvođenja Eura od 01.01.2023., te smanjenja troškova za bankarske usluge kod kupovine deviza za službena putovanja.

Rashodi za nabavku proizvedene dugotrajne imovine (skupina 42)

Rashodi na ovoj skupini za razdoblje 2023.godine u odnosu na 2022. godinu uvećani su za 33,3 posto a za 2024. i 2025. godinu ostaju na istoj razini i odnose se na nabavu namještaja i opreme radi zamjene dotrajale.

A507017 ORGANIZACIJA MEĐUNARODNE KONFERENCIJE U PODRUČJU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Zakonske i druge pravne osnove

Kao pravna osnova navodi se Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", br. 79/09., 80/13. i 41/21.).

Naziv aktivnosti	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023 /2022
A507017	00	19.875	7.698	7.698	7.698	38,7

Planirana sredstva na ovoj aktivnosti za 2023. godinu planirana su u iznosu 7.698 eura te su značajno umanjena za 12.144 eura odnosno 61,2 posto u odnosu na 2022. godinu. U 2022. godini u Zagrebu je organizirana Međunarodna konferencija AZTN-a:25 godina izazova i uspjeha kojom se obilježila 25 godina rada Agencije. Konferenciji je prisustvovali domaći i strani sudionici iz zemalja EU, Europske komisije, OECD-a i dugi. Za organizaciju konferencije takvog značaja i obujma bila su potrebna značajno veća financijska sredstva od prijašnjih godina kada smo znali imati i suorganizatore.

Planirana sredstva čine troškove zakupa dvorane, najam opreme za ozvučenje, uslugu prijevoda, kupovinu avio karata za dolazak i odlazak stranih predavača te trošak cateringa i reprezentacije za sudionike.

Planirana sredstva za 2024. i 2025. godinu ostaju na razini 2023. godine.

K507005 INFORMATIZACIJA

Zakonske i druge pravne osnove

Naziv aktivnosti	Izvršenje 2021. (eur)	Plan 2022. (eur)	Plan 2023. (eur)	Plan 2024. (eur)	Plan 2025. (eur)	Indeks 2023 /2022
K507005	114.109	151.039	124.760	126.087	127.414	82,6

Planirana sredstva na ovoj aktivnosti za 2023. godinu u odnosu na 2022. godinu umanjena su za 23.890 eura odnosno za 16,1 posto te iznose 124.760 eura.

Materijalni rashodi (skupina 32) za 2023. godinu planirani su u iznosu 84.943 eura.

Ovi materijalni rashodi odnose se na rashode za računalne usluge koje se sastoje od produljenja dosadašnjih godišnjih licenci, nabave novih licenci, podrške za softver te godišnje održavanje telefonske centrale koja je nabavljena u 2020. godini.

Za 2024. i 2025. godinu planira se nastavno minimalno povećanje za 1,6 posto po godini radi povećanje rasta cijena licenci koje su nužno potrebne radi kontinuiranog rada Agencije.

Rashodi za nabavku proizvedene dugotrajne imovine (skupina 42) za 2023. godinu planirani su u iznosu 39.817 eura.

Planirana su sredstva za nabavu i zamjenu stare mrežne infrastrukture (novi preklopnici - poe swich, UPS), podizanje kibernetičke sigurnosti i redundancije sustava (firewall), te nabava nove računalne i forenzičke opreme.

Planirana su sredstva za 2024. i 2025. godinu za nabavku potrebne računalne opreme u istom iznosu kao i za 2023. godinu.